

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

Gedimino pr. 56, LT-01110 Vilnius, tel. 8 706 65105, faks. 8 706 65138, el. p. ombuds@lrski.lt

2019-12-20 Nr. 4D-2019/1-1214/3D- 3149

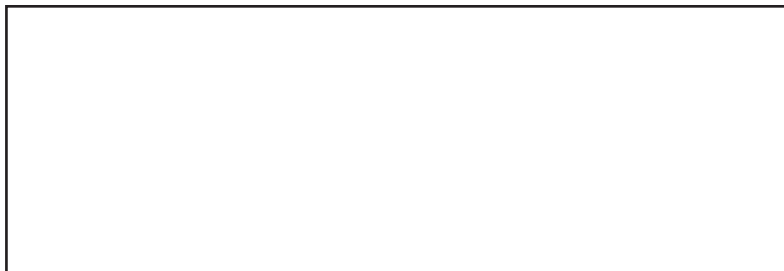
Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos
prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
direktoriui

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

Siunčiame Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus pažymą Nr. 4D-2019/1-1214.

PRIDEDAMA. 14 puslapių.

Seimo kontrolierius

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL [] SKUNDO

PRIEŠ VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO FONDO VALDYBĄ PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS

2019-12-20 Nr. 4D-2019/1-1214
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo [] (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama ir – VSDFV prie SADM, Fondo valdyba) bei jo struktūrinio padalinio Utenos skyriaus (toliau vadinama ir – VSDFV Utenos skyrius, Utenos skyrius) pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo kreipimosi raštus, susijusius su pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimu, bei teikiant atsakymus.

2. Pareiškėjas skunde, be kitų aplinkybių, nurodo:

2.1. „[...] 2019-07-18 buvo kreiptasi į VSDFV Ukmergės ir Utenos skyrius dėl skyrimo man pareigūnų ir karių pensiją už tarnybą 17 metų 11 mėn. 27 d., nes gaunu senatvės pensiją ir esu invalidas ir buvo pridėti dokumentai: tarnybos lapas ir atsakymas dėl kvietimo toliau tarnauti“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „2019-08-11 buvo gautas [2019-08-02 atsakymas [] iš VSDFV Utenos skyriaus [...]. [...].“

2.3. „Aš nesutikau su tokiu neaiškiu ir neobjektyviu atsakymu ir todėl buvau priverstas 2019-08-12 surašyti skundą VSDFV prie SADM nagrinėjimui. [...].“

2.4. VSDFV Utenos skyrius „[...]2019-08-02 sprendimu [] atsisakė skirti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją man. Mano nuomone, VSDFV Utenos skyriaus priimtas sprendimas yra nepagrįstas, [...], neaiškus, [...]. [...].“

2.5. „[...] [prašiau] VSDFV prie SADM panaikinti 2019-08-02 VSDFV Utenos skyriaus sprendimą ir apie priimtą sprendimą [...] pranešti man. Praėjus daugiau 20 dienų [...], paštu 2019-09-18 gavau iš VSDFV prie SADM atsakymą [...]. [...]. Administracinės procedūros atliekamos laikantis LR viešojo administravimo įstatymo 31 str. nustatytų terminų, t. y., per 20 dienų, tačiau to nebuvo padaryta VSDFV prie SADM. [...].“

2.6. „Aš manau, kad VSDFV [] [...] neturi teisės parašyti atsakymo [...]. [...].“

2.7. „VSDFV Utenos skyrius [...] ir VSDFV prie SADM [...] vilkindami ir priimdami neaiškius ir klaidingus atsakymus pažeidė teisės aktų reikalavimus, kuriais viešojo administravimo subjektui nustatomi procedūriniai terminai sprendimo priėmimui, [...].“

2.8. „[...] Adresuotas man 2019-08-02 ir 2019-09-13 atsakymai, laikytini nemotyvuoti ir [neatitinkantys] Viešojo administravimo įstatymo 8 str. 1 dalyje įtvirtintų reikalavimų [...].“

3. Pareiškėjas prašo Seimo kontrolieriaus išsiaiškinti dėl skunde nurodytų aplinkybių.

4. Kartu su skundu, be kitų dokumentų, pateikta:

4.1. **VSD FV Utenos skyriaus 2019-08-02 raštas** **adresuotas**

Pareiškėjui (kopija): jame nurodyta:

4.1.1. „Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Utenos skyriuje (toliau – Utenos skyrius) 2019-07-19 gautas ir išnagrinėtas Jūsų 2019-07-18 prašymas „Dėl pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimo ir mokėjimo“;

4.1.2. „Pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skiriamos ir mokamos vadovaujantis Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymu (toliau – Įstatymas) ir Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais (naujoji redakcija patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. kovo 9 d. nutarimu Nr. 218 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. vasario 11 d. nutarimo Nr. 128 „Dėl pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“) (toliau – Nuostatai)“;

4.1.3. „Pareigūnų ir karių valstybinė pensija (toliau – pareigūno pensija) skiriama tik išėjusiems iš tarnybos pareigūnams ir kariams, pateikusiems visus Nuostatuose nurodytus dokumentus, būtinus pareigūno pensijai skirti (Įstatymo 3 straipsnis ir 12 straipsnio 4 dalis)“;

4.1.4. „Informuojame, kad prašymą skirti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją (toliau – pareigūnų pensija) asmuo pateikia Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Fondo valdyba) įgaliotai Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigai (toliau – Fondo administravimo įstaiga) per atitinkamą tarnybą, įstaigą, karinį dalinį, kuriuose jis tarnauja arba tarnavo paskiausiai. Kartu su prašymu skirti pensiją už tarnybą pateikiama:

1. personalo tarnybos, o jeigu tarnyboje, įstaigoje ar kariniame dalinyje pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. vasario 7 d. nutarimą Nr. 126 „Dėl buhalterinės apskaitos ir personalo administravimo funkcijų atlikimo centralizuotai“ personalo administravimo funkcijos atliekamos centralizuotai (toliau – tarnyba, įstaiga ar karinis dalinis, kuriuose personalo administravimo funkcijos atliekamos centralizuotai), įstaigos, centralizuotai atliekančios personalo administravimo funkcijas (toliau – Centras), parengtas tarnybos laiko (darbo stažo) apskaitos lapas;

2. darbo užmokesčio atestatas (pažymėjimas);

3. žinybinės medicininės ekspertizės komisijos išvada, jeigu pareigūnas ar karys atleidžiamas dėl sveikatos būklės (Nuostatų 5 ir 6 punktai)“;

4.1.5. „Atkreipiame dėmesį, kad pareigūnų pensijų skyrimo sąlygos nustatytos Įstatymo 3 straipsnyje. Buvusiems pareigūnams, kurie iki 2016-01-01 dėl pačių kaltės buvo pašalinti iš vidaus reikalų sistemos, pareigūnų pensija skiriama, jeigu jie yra ištarnavę 20 ir daugiau metų ir kai po atleidimo iš tarnybos dienos yra praėję 3 metai arba jie yra sukakę įstatymų nustatytą išleidimo į atsargą amžių (jeigu toks amžius nenustatytas, – senatvės pensijos amžių) (Įstatymo 3 straipsnio 4 dalis). Dėl pačių kaltės pašalintiems iš vidaus reikalų sistemos pareigūnams, po kurių atleidimo iš tarnybos dienos yra praėję 3 metai arba kurie yra sukakę įstatymų nustatytą išleidimo į atsargą amžių, pareigūnų pensija gali būti skiriama tik tada, kai jų tarnybos laikas pareigūnų pensijai skirti yra ne mažesnis kaip 20 metų. Ištarnavus mažiau kaip 20 metų, bet ne mažiau kaip 5 metus, teisė į pareigūnų pensiją, sukakus įstatymų nustatytą išleidimo į atsargą amžių (jei toks amžius nenustatytas, senatvės pensijos amžių), įgyjama, jei pareigūnas išėjo (o ne buvo pašalintas) iš tarnybos“;

4.1.6. „Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Utenos skyrius negali tenkinti Jūsų prašymo“;

4.1.7. „Pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo 41 straipsnio 1 ir 2 dalis, šį atsakymą galite apskųsti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (Konstitucijos pr. 12, LT-09308 Vilnius, el. p. info@sodra.lt) per 20 darbo dienų nuo tos dienos, kurią sužinojote ar turėjote sužinoti apie šio

atsakymo pateikimą, vadovaudamiesi Išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2008 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. V-131 „Dėl Išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka taisyklių patvirtinimo“.

4.2. VSDFV prie SADM [redacted], adresuotas Pareiškėjui (kopija), kuriame nurodyta:

4.2.1. „Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyboje prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Fondo valdyba) išnagrinėtas Jūsų 2019-08-12 skundas, kuriuo nesutinkate su Fondo valdybos Utenos skyriaus [redacted] ir prašote jį panaikinti, bei teigiate, kad „[...] pareigūnų ir karių valstybinė pensija turėjo būti skiriama Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 3 str. 1 d. 5 p. pagrindu“. Be to, skunde nurodote, jog Fondo valdyba neturi teisės nagrinėti skundų dėl pareigūnų ir karių valstybinių pensijų (toliau – pareigūnų pensija) skyrimo (atsisakymo skirti) („[...] negalima nagrinėti skundus pareigūnų ir karių pensijų skyrimo ir mokėjimą, nes jame nėra jokių taisyklių suteikiančių teisių Jūsų institucijai nagrinėti šio pobūdžio skundus [...]“);

4.2.2. „Patikrinę skundžiamą Fondo valdybos Utenos skyriaus [redacted] sprendimą [redacted], nustatėme, kad šiuo sprendimu Fondo valdybos Utenos skyrius, vadovaudamasis Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo (toliau – Pareigūnų pensijų įstatymas) 12 straipsnio 4 dalimi ir Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatų, patvirtintų Vyriausybės 2015 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. 128 (toliau – Nuostatai), 5 ir 6 punktais, teisėtai ir pagrįstai atsisakė tenkinti Jūsų 2019-07-18 prašymą dėl pareigūnų pensijos skyrimo, nurodydamas, kad prašymą skirti pareigūnų pensiją kartu su Nuostatų 6 punkte nurodytais dokumentais turite pateikti Fondo valdybos Utenos skyriui per atitinkamą įstaigą, tarnybą, kurioje tarnavote paskiausiai (Nuostatų 5 punktas). Kadangi nepateikėte pareigūnų pensijos skyrimui būtinų dokumentų, skundžiamu Fondo valdybos Utenos skyriaus [redacted] sprendimu [redacted] nebuvo sprendžiama, ar Jūs atitinkate pareigūnų pensijos skyrimo sąlygas, nurodytas Pareigūnų pensijų įstatymo 3 straipsnyje. Atsisakydamas tenkinti Jūsų 2019-07-18 prašymą dėl netinkamo šio prašymo ir dokumentų, reikalingų pareigūnų pensijos skyrimui, pateikimo (Pareigūnų pensijų įstatymo 12 straipsnio 4 dalis, Nuostatų 5 ir 6 punktai), Fondo valdybos Utenos skyrius [redacted] sprendime Nr. [redacted] kartu pateikė Jums informaciją apie pareigūnų pensijų skyrimo sąlygas asmenims, kurie iki 2016-01-01 dėl pačių kaltės buvo pašalinti iš vidaus reikalų sistemos (Jūsų tarnybos lape nurodyta, kad 1995-08-19 iš tarnybos buvote atleistas dėl drausmės pažeidimo, t. y., dėl paties kaltės);

4.2.3. „Dėl skundų nagrinėjimo tvarkos paaiškiname, kad pareigūnų pensijas nuo 2016-01-01 skiria Fondo valdybos įgaliota valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaiga – Fondo valdybos Utenos skyrius (Pareigūnų pensijų įstatymo 12 straipsnio 1 dalis), o Fondo valdyba yra privaloma išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucija Fondo valdybos teritorinių skyrių sprendimams ir veiksams (neveikimui) apskūsti (Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 41 straipsnio 1 dalis). Todėl Fondo valdybos Utenos skyrius, vadovaudamasis Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 41 straipsnio 1 ir 2 dalimis, [redacted] sprendime [redacted] teisingai nurodė, kad šį sprendimą Išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka taisyklių, patvirtintų Fondo valdybos direktoriaus 2008 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. V-131, nustatyta tvarka galite apskūsti Fondo valdybai“;

4.2.4. „Atsižvelgdami į pirmiau išdėstytas aplinkybes, konstatuojame, kad Jūsų [redacted] skundo argumentai nesudaro pagrindo naikinti teisėtą ir pagrįstą Fondo valdybos Utenos skyriaus [redacted] sprendimą [redacted], todėl Jūsų reikalavimus panaikinti minėtą Fondo valdybos Utenos skyriaus sprendimą ir skirti pareigūnų pensiją, vadovaujantis Pareigūnų pensijų įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 5 punktu, atmetame kaip nepagrįstus“;

4.2.5. „Fondo valdybos Utenos skyriaus veiksmus ir [] sprendimą [] bei šį Fondo valdybos sprendimą per vieną mėnesį nuo pastarojo sprendimo gavimo dienos turite teisę apskusti Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, LT-01102 Vilnius) arba Regionų apygardos administraciniam teismui (Kauno rūmai, A. Mickevičiaus g. 8A, LT-44312 Kaunas; Klaipėdos rūmai, Galinio Pylimo g. 9, LT-91230 Klaipėda; Šiaulių rūmai, Dvaro g. 80, LT-76298 Šiauliai; Panevėžio rūmai, Respublikos g. 62, LT-35158 Panevėžys) Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 ir 20 straipsniais, Seimo kontrolierius dėl Pareiškėjo skunde nurodytų aplinkybių kreipėsi į VSDFV prie SADM.

6. Iš VSDFV prie SADM pateiktų paaiškinimų ir dokumentų nustatyta:

6.1. „Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Utenos skyriuje (toliau – Fondo valdybos Utenos skyrius) asmenų prašymai dėl pareigūnų ir karių valstybinės pensijos (toliau – pareigūnų pensija) skyrimo nagrinėjami vadovaujantis Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymu (toliau – Pareigūnų pensijų įstatymas) ir Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais [...] (toliau – Nuostatai). [...]“

6.2. „Pareiškėjo 2019-07-18 prašymas „Dėl pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimo ir mokėjimo“ [...] VSDFV Utenos skyriuje gautas paštu 2019-07-19. Šio prašymo nagrinėjimas buvo pavestas [] [...]“

6.3. „Kartu su 2019-07-18 prašymu Pareiškėjas VSDFV Utenos skyriui pateikė šiuos dokumentus [...]: 1) Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Bendrojo departamento [] rašta Nr. [] su tarnybos lapo kopijomis iš archyvinės Pareiškėjo tarnybos bylos (4 lapai); 2) [] Vyriausiojo policijos komisariato [] „Dėl grąžinimo į VRM sistemą“ (1 lapas). Taigi, kartu su 2019-07-18 prašymu dėl pareigūnų pensijos skyrimo Pareiškėjas VSDFV Utenos skyriui nepateikė Nuostatų 6 punkte nurodytų dokumentų (personalo tarnybos parengto tarnybos laiko (darbo stažo) apskaitos lapo ir darbo užmokesčio atestato (pažymėjimo), būtinų pareigūnų pensijai paskirti.“

6.4. „Apie trūkstamų dokumentų pateikimą Pareiškėjas buvo informuotas VSDFV Utenos skyriaus [] sprendimu Nr. [], kuriame nurodyta, kokius dokumentus reikia pateikti pareigūnų pensijai paskirti [...]. Atsisakydamas tenkinti Pareiškėjo 2019-07-18 prašymą dėl netinkamo šio prašymo ir dokumentų, reikalingų pareigūnų pensijos skyrimui, pateikimo [...], VSDFV Utenos skyrius [] sprendime [] kartu pateikė jam informaciją apie pareigūnų pensijų skyrimo sąlygas asmenims, kurie iki 2016-01-01 dėl pačių kaltės buvo pašalinti iš vidaus reikalų sistemos (Pareiškėjo tarnybos lape nurodyta, kad [] jis iš tarnybos buvo atleistas dėl drausmės pažeidimo, t. y., dėl paties kaltės).“

6.5. „[...] [] sprendimą [] priėmė VSDFV Utenos skyriaus [] [...], [] pareigybės aprašymo, patvirtinto Fondo valdybos Utenos skyriaus direktoriaus 2018 m. lapkričio 30 d. įsakymu [] [...] suteikta teisė priimti sprendimus dėl pareigūnų pensijos skyrimo. VSDFV Utenos skyriaus [] sprendimas [] priimtas nepažeidžiant Nuostatų 12 punkte nustatyto 15 darbo dienų termino (Pareiškėjo 2019-07-18 prašymas Fondo

valdybos Utenos skyriuje gautas 2019-07-19, sprendimas priimtas [] t. y., per 10 darbo dienų).“

6.6. „Pareiškėjo 2019-07-18 prašymas ir pateikti dokumentai neatitiko Pareigūnų pensijų įstatymo 12 straipsnio 4 dalyje ir Nuostatų 5 ir 6 punktuose nustatytų reikalavimų, todėl buvo nuspręsta netenkinti Pareiškėjo prašymo dėl pareigūnų pensijos skyrimo [...]“

6.7. „[...] Pareiškėjo 2019-08-12 skundas „Dėl neobjektyvaus 2019-07-18 prašymo išnagrinėjimo dėl pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimo ir mokėjimo“ [...] VSDFV prie SADM gautas paštu 2019-08-16. Šio skundo nagrinėjimas buvo pavestas Fondo valdybos Pensijų skyriaus vyriausiajam specialistui [...]. Pareiškėjo 2019-08-12 skundas VSDFV prie SADM išnagrinėtas Išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka taisyklių [...] (toliau – Taisyklės), nustatyta tvarka ir terminais.“

6.8. „Nagrinėdama Pareiškėjo 2019-08-12 skundą, VSDFV prie SADM patikrino Pareiškėjo kartu su 2019-07-18 prašymu VSDFV Utenos skyriui pateiktus dokumentus, skundžiamą VSDFV Utenos skyriaus [] sprendimą [] bei kartu su 2019-08-12 skundu VSDFV prie SADM pateiktus dokumentus ir priėmė [] sprendimą [] [...], kuriuo Pareiškėjo 2019-08-12 skundą išnagrinėjo iš esmės, konstatuodama VSDFV Utenos skyriaus [] sprendimo [] teisėtumą ir pagrįstumą.“

6.9. „[...] Sprendimą [dėl Pareiškėjo 2019-08-12 skundo] priėmė VSDFV prie SADM [] [...]. Pagal Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos darbo reglamento [...] (toliau – Reglamentas) 126.5.2 papunktį, VSDFV prie SADM [] turi teisę pasirašyti atsakymus į prašymus ir skundus. Reglamento 2.18 papunktyje nustatyta, kad VSDFV prie SADM padalinio vadovo pavaduotojas – tai darbuotojas, kuriam jo pareigybės aprašyme ar atskirame direktoriaus įsakyme pavesta nuolatinio pobūdžio funkcija teisės aktų nustatytais atvejais vykdyti darbe nesančio padalinio vadovo funkcijas (įskaitant atvejus, kai padalinio vadovo funkcijas darbuotojui pavesta vykdyti tik nesant darbe ir padalinio vadovo ir kito darbuotojo, kuriam taip pat pavesta pavaduoti padalinio vadovą). Ši funkcija VSDFV prie SADM [] pavesta VSDFV prie SADM direktoriaus 2019 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. V-168 „Dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skyrių vedėjų pavadavimo“ [...]“

6.10. „I 2019-08-12 skundą, gautą 2019-08-16, Pareiškėjui buvo atsakyta VSDFV prie SADM [] sprendimu [], [...]. Sprendimas priimtas ir išsiųstas registruotu laišku skunde nurodytu adresu, nepažeidžiant Taisyklių 18 punkte nustatyto 20 darbo dienų termino. Pareiškėjo 2019-08-12 skundo nagrinėjimo [...] terminas pratęstas nebuvo.“

6.11. „Tiek VSDFV Utenos skyriaus [] sprendimas [], tiek VSDFV prie SADM [] sprendimas [] priimti nepažeidžiant nustatytų terminų šiems sprendimams priimti [...], sprendimuose nurodytos teisės normos, pagrindžiančios šių sprendimų priėmimą, Pareiškėjui paaiškinta prašymo dėl pareigūnų pensijos skyrimo teikimo tvarka ir nurodyti dokumentai, būtini šiai pensijai paskirti. Taigi [pažymos 2.7 punkte] Pareiškėjo [...] cituojamas teiginys yra neteisingas ir prieštarauja faktinėms aplinkybėms“;

6.12. „Patikrinusi su Pareiškėjo 2019-07-18 prašymo nagrinėjimu VSDFV Utenos skyriuje susijusias aplinkybes, VSDFV prie SADM nenustatė netinkamų VSDFV Utenos skyriaus veiksmų [...]. Kadangi nenustatyta VSDFV Utenos skyriaus netinkamų veiksmų, nėra pagrindo imtis priemonių spręsti klausimą dėl netinkamų veiksmų“;

6.13. „Siekdamas įgyvendinti savo teisę į pareigūnų pensiją, pareiškėjas turi pateikti prašymą dėl pareigūnų pensijos skyrimo per atitinkamą tarnybą, įstaigą, karinį dalinį, kuriuose jis tarnavo paskiausiai (Nuostatų 5 punktas). Tarnybą, įstaigą ar karinis dalinys, kuriuose Pareiškėjas tarnavo paskiausiai, parengs pareigūnų pensijos skyrimui būtinus dokumentus (Nuostatų 6 punktas) ir kartu su Pareiškėjo prašymu atsiųs juos VSDFV Utenos skyriui, kuris spręs dėl Pareiškėjo teisės į

pareigūno pensiją. [...]. Kadangi Pareiškėjo VSDFV Utenos skyriui pateiktuose dokumentuose yra duomenys apie jo atleidimą iš tarnybos dėl drausmės pažeidimo, t. y., iš tarnybos jis buvo atleistas dėl jo paties kaltės, VSDFV Utenos skyrius [] sprendime atkreipė Pareiškėjo dėmesį į pareigūnų pensijų skyrimo sąlygas, nustatytas Pareigūnų pensijų įstatymo 3 straipsnyje asmenims, kurie dėl pačių kaltės buvo pašalinti iš vidaus reikalų sistemos“;

6.14. „Pažymėtina, kad Pareiškėjo skundas, kuriuo jis reikalauja panaikinti VSDFV Utenos skyriaus [] sprendimą [] ir VSDFV prie SADM [] sprendimą [], priimtas nagrinėti Vilniaus apygardos administraciniame teisme []“

6.15. **Pareiškėjo [] patikslintame skunde Vilniaus apygardos administraciniam teismui (kopija) prašoma:**

- „1. Pripažinti [Pareiškėjo] patikslintą skundą pagrįstu.
2. Panaikinti [...] VSDFV Utenos skyriaus atsakymą [] nepagrįstą ir neteisėtą.
3. Panaikinti [...] [VSDFV prie SADM] [] atsakymą [], kaip nepagrįstą ir neteisėtą.
4. Įpareigoti [...] VSDFV Utenos skyriui grąžinti [Pareiškėjui] neišmokėtos pareigūnų ir karių pensijos nuo 2019-07-18 iki padavimo skundą teismui ir toliau mokėti ją [Pareiškėjui].
5. Priteisti [Pareiškėjo] naudai solidariai iš [...] VSDFV Utenos skyriaus ir [...] VSDFV prie SADM visas teismo išlaidas, susijusias su [Pareiškėjo] skundo nagrinėjimu. [...]“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

7. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai:

7.1. **Istatymai:**

7.1.1. *Konstitucijoje* nustatyta:

52 *straipsnis* – „Valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais.“

7.1.2. *Seimo kontrolierių įstatyme* nustatyta:

12 *straipsnio 1 dalis* – „Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...]“

7.1.3. *Valstybinio socialinio draudimo įstatyme* nustatyta:

32 *straipsnis* – „1. Fondo valdyba, organizuodama socialinį draudimą ir vykdydama Fondo biudžetą: [...] 4) koordinuoja ir užtikrina Fondo valdybos teritorinių skyrių efektyvų ir kokybišką darbą bei juos kontroliuoja; [...] 14) nagrinėja apdraustųjų asmenų, draudėjų, socialinio draudimo ir kitų išmokų, kurių skyrimas ir (ar) mokėjimas pavestas Fondo administravimo įstaigoms, gavėjų, asmens sveikatos priežiūros įstaigų, kitų suinteresuotų asmenų skundus dėl Fondo administravimo įstaigų valstybės tarnautojų ir darbuotojų veiksmų ir sprendimų; [...] 24) vykdo kitas įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas“;

33 *straipsnis* – „1. Fondo valdybos teritoriniai skyriai yra Fondo valdybos teritorinės įstaigos, kurių pagrindinis uždavinys – operatyvus Fondo lėšų tvarkymas užtikrinant priskaičiuotų socialinio draudimo įmokų surinkimą ir išieškojimą į Fondą laiku ir teisingą socialinio draudimo išmokų, kitų išmokų, kurių mokėjimas pavestas Fondo valdybos teritoriniams skyriams, paskyrimą ir mokėjimą gavėjams. Fondo valdybos teritoriniai skyriai pavaldūs ir atskaitingi Fondo valdybai [...]“

7.1.4. Viešojo administravimo įstatyme nustatyta:

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais:

1) *įstatymo viršenybės*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; [...]; 13) *išsamumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.“

7.1.5. *Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatyme* (Pareigūnų pensijų įstatymas) nustatyta:

12 straipsnio 1 dalis – „Asmenims, paskiausiai tarnavusiems vidaus reikalų sistemoje [...], pareigūnų ir karių valstybines pensijas ir šio įstatymo 15 straipsnyje nurodytą priedą skiria ir moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba) įgalios Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos iš Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai šiam tikslui skiriamų valstybės biudžeto asignavimų. [...]“

12 straipsnio 2 dalis – „Skirdamos ir mokėdamos karių ir pareigūnų valstybines pensijas ir šio įstatymo 15 straipsnyje nurodytą priedą, šio straipsnio 1 dalyje nurodytos institucijos ir įstaigos vadovaujasi šiuo įstatymu ir Vyriausybės patvirtintais Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais (toliau – Nuostatai).“

12 straipsnio 4 dalis – „Kreipiantis dėl pensijos, privaloma pateikti visus Nuostatuose nurodytus dokumentus, būtinus pensijai paskirti.“

12 straipsnio 5 dalis – „Šio straipsnio 1 dalyje nurodytos institucijos per Nuostatuose nustatytą laiką privalo priimti sprendimą dėl pensijos paskyrimo arba dėl atsisakymo ją paskirti ir apie sprendimą pranešti pareiškėjui. Jei atsisakoma skirti pensiją, privaloma nurodyti atsisakymo priežastį.“

12 straipsnio 6 dalis – „Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų sprendimai pensijų skyrimo ar mokėjimo klausimais gali būti skundžiami Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka ir terminais. Kitų šio straipsnio 1 dalyje nurodytų institucijų ir įstaigų priimti sprendimai pensijų skyrimo klausimais gali būti skundžiami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka ir terminais.“

7.1.6. *Administracinių bylų teisenos įstatyme* nustatyta:

3 straipsnis – „1. Administracinis teismas sprendžia viešojo administravimo srities ginčus.“

5 straipsnis – „1. Kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas.“

17 straipsnis – „1. Administraciniai teismai sprendžia bylas dėl: 1) valstybinio administravimo subjektų priimtų teisės aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumo, taip pat dėl šių subjektų vilkinimo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus (toliau – vilkinimas atlikti veiksmus); [...]“

29 straipsnis – „1. Jeigu specialus įstatymas nenustato kitaip, skundas (prašymas, pareiškimas) administraciniam teismui paduodamas per vieną mėnesį nuo skundžiamo teisės akto paskelbimo arba individualaus teisės akto ar pranešimo apie veiksmą (atsisakymą atlikti veiksmus) įteikimo suinteresuotai šaliai dienos [...]“

7.1.7. *Teismų įstatyme* nustatyta:

1 straipsnis – „1. Teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai. 2. Teismai sprendimus bylose priima Lietuvos Respublikos vardu. 3. Bylose teismų priimtus sprendimus gali peržiūrėti tik teismai ir tik įstatymų nustatyta tvarka.“

7.1.8. *Teisėkūros pagrindų įstatyme* nustatyta:

3 straipsnio 2 dalis – „Teisėkūroje vadovaujamosi šiais principais: [...]; 6) aiškumo, reiškiančiu, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas; [...]“.

7.2. Kiti teisės aktai:

7.2.1. Vyriausybės 2015-02-11 nutarimu Nr. 128 (Vyriausybės 2016-03-09 nutarimo Nr. 218 redakcija) patvirtintuose *Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose* reglamentuojama:

5 punktas – „Prašymą skirti pensiją ir priedą asmuo pateikia Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Fondo valdyba) įgaliotai Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigai (toliau – Fondo administravimo įstaiga), Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai, Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentui, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai (toliau kartu – pensijas skiriančios institucijos ir įstaigos) per atitinkamą tarnybą, įstaigą, karinį dalinį, kuriuose jis tarnauja arba tarnavo paskiausiai. Prašymai skirti pareigūnų ir karių valstybinę našlių ir našlaičių pensiją (toliau – našlių ir našlaičių pensija) pateikiami atitinkamai pensijas skiriančiai institucijai ar įstaigai. Asmuo prašymą dėl duomenų pateikimo apie asmens faktinį tarnybos laiką po 1990 m. kovo 11 d. pateikia tarnybai, įstaigai, kariniam daliniui, kuriame jis tarnavo paskiausiai.“

6 punktas – „Kartu su prašymu skirti pensiją už tarnybą pateikiama: 6.1. personalo tarnybos, o jeigu tarnyboje, įstaigoje ar kariniame dalinyje pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. vasario 7 d. nutarimą Nr. 126 „Dėl buhalterinės apskaitos ir personalo administravimo funkcijų atlikimo centralizuotai“ personalo administravimo funkcijos atliekamos centralizuotai (toliau – tarnyba, įstaiga ar karinis dalinys, kuriuose personalo administravimo funkcijos atliekamos centralizuotai), įstaigos, centralizuotai atliekančios personalo administravimo funkcijas (toliau – Centras), parengtas tarnybos laiko (darbo stažo) apskaitos lapas; 6.2. darbo užmokesčio atestatas (pažymėjimas); 6.3. žinybinės medicininės ekspertizės komisijos išvada, jeigu pareigūnas ar karys atleidžiamas dėl sveikatos būklės.“

11 punktas – „Jeigu asmens prašymui skirti pensiją ir priedą išnagrinėti būtini papildomi dokumentai, kuriuos privalo pateikti prašymą skirti pensiją ir priedą pateikęs asmuo, ir pensijas skiriančios institucijos ir įstaigos tokių dokumentų negali gauti iš atitinkamos tarnybos, įstaigos, karinio dalinio, kuriuose asmuo tarnavo paskiausiai, ar Centro, jeigu tai tarnyba, įstaiga ar karinis dalinys, kuriuose personalo funkcijos atliekamos centralizuotai, per 5 darbo dienas nuo šio prašymo gavimo dienos kreipiasi į asmenį raštu, prašydamos pateikti papildomus dokumentus. Asmeniui pranešama, kad jo prašymo nagrinėjimas stabdomas, iki bus pateikti papildomi dokumentai. Jei per pensijas skiriančios institucijos ar įstaigos nustatytą terminą, kuris negali būti trumpesnis kaip 5 darbo dienos, papildomi dokumentai negaunami, šis prašymas nenagrinėjamas, dokumentų originalai grąžinami asmeniui ir nurodoma grąžinimo priežastis. Pensijas skiriančios institucijos ir įstaigos pasilieka prašymo skirti pensiją ir priedą ir gautų dokumentų patvirtintas kopijas.“

12 punktas – „Sprendimas dėl pensijos ir (ar) priedo skyrimo arba atsisakymo skirti pensiją (toliau – sprendimas) turi būti priimtas ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo prašymo skirti pensiją ir priedą su visais reikiama dokumentais arba papildomų dokumentų gavimo pensijas skiriančiose institucijose ir įstaigose dienos. Pensija ir (ar) priedas skiriami arba atsisakoma skirti pensiją [...], Fondo administravimo įstaigos direktoriaus ar jo įgalioto šios įstaigos valstybės tarnautojo sprendimu. [...]“.

7.2.2. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2008 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. V-131 patvirtintose *Išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka taisyklėse* reglamentuojama:

22 punktas – „Fondo valdyba turi teisę paprašyti iš Fondo valdybos teritorinių skyrių ar kitų Fondo įstaigų rašytinio (žodinio) paaiškinimo, gauti visą su skundu susijusią medžiagą, tikrinti

faktinius duomenis vietoje, taip pat atlikti kitus veiksmus, nustatytus Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme, jeigu jie yra būtini skundai išnagrinėti.“

7.2.3. Vyriausybės 1998-07-17 nutarimu Nr. 892 (Vyriausybės 2019-06-26 nutarimo Nr. 673 redakcija) patvirtintuose *Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatuose* reglamentuojama:

7 *punktas* – „Ministerijos veiklos tikslai: [...]; 7.5. formuoti pensijų (pensijų kaupimo, socialinio draudimo, valstybinių, šalpos ir kitų pensinio pobūdžio išmokų) politiką, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą; [...].“

8 *punktas* – „Ministerija, siekdama įgyvendinti jai nustatytus veiklos tikslus, atlieka šias funkcijas: [...]; 8.5.2. rengia ir teikia Vyriausybei teisės aktų projektus dėl socialinio draudimo ir valstybinių pensijų, šalpos išmokų ir kitų pensinio pobūdžio išmokų teisinio reguliavimo, valstybinių pensijų bazės dydžio, valstybinės signataro rentos ir valstybinės signataro našlių ir našlaičių rentos, Lietuvos Respublikos pirmojo laipsnio valstybinių pensijų skyrimo; [...].“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

8. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktika:

8.1. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo 2001-07-12 nutarime

be kita ko, yra konstatavęs:

„[...]. Konstitucijoje įtvirtintas teisinės valstybės principas yra universalus, juo grindžiama visa teisės sistema ir pati Lietuvos Respublikos Konstitucija. Teisinės valstybės principo turinys atsiskleidžia įvairiose Konstitucijos nuostatose ir yra aiškintinas neatsiejamai nuo Konstitucijos preambuleje skelbiamo atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės siekio. Konstitucijoje įtvirtintas teisinės valstybės principas, be kitų reikalavimų, suponuoja ir tai, kad turi būti užtikrintos žmogaus teisės ir laisvės, kad visos valstybės valdžią įgyvendinančios bei kitos valstybės institucijos turi veikti remdamosi teise ir paklusdamos teisei, kad Konstitucija turi aukščiausią juridinę galią ir kad įstatymai, Vyriausybės nutarimai bei kiti teisės aktai turi atitikti Konstituciją (Konstitucinio Teismo 2000 m. vasario 23 d. nutarimas). [...].“

8.2. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo 2004-12-13 nutarime

be kita ko, yra konstatavęs:

„[...]. Konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams: teisėkūros subjektai teisės aktus gali leisti tik neviršydami savo įgaliojimų; teisės aktuose nustatyti reikalavimai turi būti grindžiami bendro pobūdžio nuostatomis (teisės normomis ir principais), kurias įmanoma taikyti visiems numatytiems atitinkamų teisinių santykių subjektams; diferencijuotas teisinis reguliavimas turi būti grindžiamas tik atitinkamais teisės aktais reguliuojamų visuomeninių santykių subjektų padėties objektyviais skirtumais; kad teisinių santykių subjektai galėtų žinoti, ko iš jų reikalauja teisė, teisės normos turi būti nustatomos iš anksto, teisės aktai turi būti oficialiai skelbiami, jie turi būti vieši ir prieinami; įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, teisės aktuose neturi būti nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius; kad teisinių santykių subjektai galėtų savo elgesį orientuoti pagal teisės reikalavimus, teisinis reguliavimas turi būti santykinai stabilus; [...]. [...] pagal Konstituciją su žmogaus teisių ir laisvių turinio apibrėžimu ar jų įgyvendinimo garantijų įtvirtinimu susijusį teisinį reguliavimą galima nustatyti tik įstatymu. [...].“

9. **Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika:**

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nutartyje []

[], be kita ko, yra konstatavęs:

„[...] Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą [...]. Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje [] [...]. [...] kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.). [...]“

Tyrimo išvados

10. Atkreiptinas dėmesys, jog iš skundo ir jo priedų turinio Seimo kontrolierius nustatė, kad Pareiškėjas nesutinka su VSDFV Utenos skyriaus ir VSDFV prie SADM priimtais sprendimais, informintais [] raštu [] ir [] raštu [] [], ir kelia klausimą dėl šių sprendimų teisėtumo bei pagrįstumo.

Pareiškėjas, nesutikdamas su VSDFV Utenos skyriaus [] atsakymu [] [], kuriuo iš esmės buvo atsisakyta tenkinti Pareiškėjo 2019-08-17 prašymą skirti jam pareigūnų ir karių valstybinę pensiją, šį atsakymą išankstine ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka 2019-08-12 apskundė VSDFV prie SADM. VSDFV prie SADM išnagrinėjo Pareiškėjo 2019-08-12 skundą ir dėl jo priėmė [] sprendimą []. Iš skundo turinio nustatyta, kad Pareiškėjo netenkina VSDFV prie SADM [] priimtas sprendimas [] ir kad Pareiškėjas nesutinka (ginčija) su jame išdėstytais motyvais. Šiame kontekste pažymėtina, kad ginčus dėl teisės viešojo administravimo srityje sprendžia administraciniai teismai. Administraciniai teismai sprendžia bylas, be kita ko, dėl valstybinio administravimo subjektų priimtų teisės aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumo, taip pat dėl šių subjektų vilkinimo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus. Kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Taip pat pažymėtina, kad, vadovaujantis Teismų įstatymo 1 straipsnyje įtvirtintomis nuostatomis, teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai ir bylose teismų priimtus sprendimus gali peržiūrėti tik teismas ir tik įstatymų nustatyta tvarka.

Atsižvelgiant į tai, kad skunde nurodytų aplinkybių, susijusių VSDFV Utenos skyriaus [] sprendimo [] bei VSDFV prie SADM [] sprendimo [] teisėtumu bei pagrįstumu, vertinimas nepriklauso Seimo kontrolieriaus kompetencijai, ši skundo dalis tyrimo metu Seimo kontrolieriaus nebuvo nagrinėjama.

Apie tai Pareiškėjas jau buvo informuotas Seimo kontrolieriaus [] raštu []. Be to, remiantis VSDFV prie SADM tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateikta informacija, Pareiškėjas 2019-10-14 patikslintu skundu kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinį teismą, prašydamas teismo panaikinti VSDFV Utenos skyriaus [] sprendimą [] ir VSDFV prie SADM [] sprendimą []. jo skundas priimtas nagrinėti []. Taigi, Seimo kontrolieriaus įsitikinimu, teismas, nagrinėdamas pirmiau minėtą Pareiškėjo skundą, įvertins tiek ir VSDFV Utenos skyriaus [] sprendimo [] tiek ir VSDFV prie SADM [] sprendimo [] teisėtumą bei pagrįstumą.

11. Konstitucijos 52 straipsnyje reglamentuojama, jog valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais.

Nagrinėjamu atveju taip pat tikslinga atkreipti dėmesį į Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 12 straipsnio 1 dalį, kurioje nustatyta, kad asmenims, paskiausiai tarnavusiems vidaus reikalų sistemoje, pareigūnų ir karių valstybines pensijas (toliau vadinama ir – pensija) bei šio įstatymo 15 straipsnyje nurodytą priedą skiria ir moka VSDFV prie SADM įgaliotos Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos iš Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai šiam tikslui skiriamų valstybės biudžeto asignavimų. Vadovaujantis to paties teisės akto 12 straipsnio 2 dalyje įtvirtintomis nuostatomis, skirdamos ir mokėdamos karių ir pareigūnų valstybines pensijas ir priedą, šios atsakingos institucijos ir įstaigos turi vadovautis Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymu bei Vyriausybės patvirtintais Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais (Nuostatai).

Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 12 straipsnio 4 dalyje reglamentuojama, kad kreipiantis dėl pensijos, privaloma pateikti visus Nuostatuose nurodytus dokumentus, būtinus pensijai paskirti. Atitinkamai, Nuostatų 5 punkte numatyta, jog prašymą skirti pensiją ir priedą asmuo turi pateikti VSDFV prie SADM įgaliotai Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigai per atitinkamą tarnybą, įstaigą, karinį dalinį, kuriuose jis tarnauja arba tarnavo paskiausiai. Nuostatų 6 punkte nurodyta, kad kartu su prašymu skirti pensiją už tarnybą turi būti pateikiama: 1) personalo tarnybos parengtą tarnybos laiko (darbo stažo) apskaitos lapas; 2) darbo užmokesčio atestatas (pažymėjimas); 3) žinybinės medicininės ekspertizės komisijos išvada, jeigu pareigūnas ar karys atleidžiamas dėl sveikatos būklės.

Seimo kontrolierius taip pat pažymi, kad, vadovaujantis Nuostatų 11 punktu, jeigu asmens prašymui skirti pensiją ir priedą išnagrinėti būtini papildomi dokumentai, kuriuos privalo pateikti prašymą skirti pensiją ir priedą pateikęs asmuo, ir pensijas skiriančios institucijos ir įstaigos tokių dokumentų negali gauti iš atitinkamos tarnybos, įstaigos, karinio dalinio, kuriuose asmuo tarnavo paskiausiai, per 5 darbo dienas nuo šio prašymo gavimo dienos atsakingos institucijos (įstaigos) turi kreiptis į asmenį raštu, prašydamos pateikti papildomus dokumentus. Asmeniui taip pat turi būti pranešama, kad jo prašymo nagrinėjimas stabdomas, iki bus pateikti papildomi dokumentai. Jeigu per pensijas skiriančios institucijos ar įstaigos nustatytą terminą, kuris negali būti trumpesnis kaip 5 darbo dienos, papildomi dokumentai negaunami, šis prašymas nenagrinėjamas, dokumentų originalai grąžinami asmeniui ir nurodoma grąžinimo priežastis (pažymos 7.2.1 punktas).

Iš tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos (dokumentų) nustatyta, kad VSDFV Utenos skyrius 2019-07-19 gavo Pareiškėjo 2019-07-18 prašymą „Dėl pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimo ir mokėjimo“ (toliau vadinama – 2019-07-18 prašymas) (pažymos 6.2 punktas). Kartu su 2019-07-18 prašymu Pareiškėjas VSDFV [] skyriui pateikė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Bendrojo departamento [] raštą [] su tarnybos lapo iš archyvinės Pareiškėjo tarnybos bylos kopijomis bei Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato [] raštą [] „Dėl grąžinimo į VRM sistemą“. Vadovaujantis tyrimo metu Seimo kontrolieriui VSDFV prie SADM nurodyta informacija, Pareiškėjas kartu su 2019-07-18 prašymu nepateikė visų būtinų, Nuostatų 6 punkte nurodytų, dokumentų, t. y., neprisidėjo personalo tarnybos parengto tarnybos laiko (darbo stažo) apskaitos lapo bei darbo užmokesčio atestato (pažymėjimo) []. Atsižvelgiant į tai bei vadovaujantis Nuostatų 11 punktu, VSDFV Utenos skyrius, gavęs 2019-07-18 prašymą ir nustatęs, jog kartu su juo Pareiškėjas pateikė ne visus būtinus dokumentus, reikalingus pensijai gauti, ir jeigu šių dokumentų VSDFV Utenos skyrius negali gauti pats, turėjo pareigą per 5 darbo dienas nuo 2019-07-18 prašymo gavimo VSDFV Utenos skyriuje dienos kreiptis raštu į Pareiškėją, prašant jo pateikti papildomus dokumentus bei nurodant, kad 2019-07-18 prašymo nagrinėjimo terminas stabdomas, iki bus pateikti trūkstami dokumentai, tačiau dėl Seimo kontrolieriui nežinomų

priežasčių VSDFV Utenos skyrius to nepadarė. Šiame kontekste pažymėtina, jog Seimo kontrolierius prašė VSDFV prie SADM įvertinti atsakingų VSDFV Utenos skyriaus pareigūnų veiklą, nagrinėjant 2019-07-18 prašymą, ir, be kita ko, pateikti Seimo kontrolieriui išsamius ir motyvuotus paaiškinimus, kokių konkrečių priemonių ėmėsi VSDFV Utenos skyrius, nagrinėdamas 2019-07-18 kreipimąsi ir sprendžiamas su pareigūnų ir karių valstybinei pensijos Pareiškėjui skyrimu susijusius klausimus. Iš VSDFV prie SADM tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateiktos informacijos (dokumentų) nenustatyta, kad VSDFV Utenos skyrius, gavęs 2019-07-18 prašymą ir nustatęs, jog pateikti ne visi būtini dokumentai, reikalingi pensijai gauti, darbo tvarka būtų kreipęsis į atitinkamą tarnybą (įstaigą, karinį dalinį), kuriame Pareiškėjas tarnavo paskiausiai, dėl trūkstamų dokumentų gavimo, kas taip pat vertintina kritiškai Nuostatų 11 punkto atžvilgiu. Tyrimo metu Seimo kontrolieriui pateiktuose paaiškinimuose VSDFV prie SADM nurodė, kad „apie trūkstamų dokumentų pateikimą Pareiškėjas buvo informuotas VSDFV Utenos skyriaus [redaguota] sprendimu [redaguota], kuriame nurodyta, kokius dokumentus reikia pateikti pareigūnų pensijai paskirti“ (pažymos 6.4 punktas). Šiame kontekste pabrėžtina, jog pirmiau minėtame VSDFV Utenos skyriaus 2019-08-02 rašte yra tik išvardintas Nuostatų 6 punkte reglamentuojamų dokumentų sąrašas, tačiau aiškiai nenurodyta, kokių konkrečių dokumentų Pareiškėjo atveju trūksta (kokius konkrečius dokumentus Pareiškėjas turi pateikti papildomai), nepaaiškino, kaip Pareiškėjas galėtų gauti trūkstamus dokumentus (į ką Pareiškėjas turėtų kreiptis), t. y., nepaaiškino kreipimosi į VSDFV Utenos skyrių per atitinkamą tarnybą (įstaigą, karinį dalinį), kuriame Pareiškėjas tarnavo paskiausiai, esmės. Vadovaujantis išsamumo, įstatymo viršenybės, taip pat gero administravimo principais, viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus [redaguota]. Darytina išvada, jog netinkamais savo veiksmais (neveikimu) VSDFV Utenos skyrius pažeidė pirmiau minėtus reikalavimus, nurodytus Nuostatų 11 punkte, taip pat išsamumo, įstatymo viršenybės, gero administravimo principus [redaguota]. Be to, pažymėtina, kad VSDFV prie SADM 2019-08-16 gavęs Pareiškėjo 2019-08-12 skundą, skundo nagrinėjimo metu neįžvelgė (nenustatė) VSDFV Utenos skyriaus pirmiau minėtų veiklos trūkumų, susijusių su Nuostatų 11 punkto pažeidimu [redaguota].

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, bei atkreipiant dėmesį į tai, kad VSDFV prie SADM koordinuoja ir užtikrina savo teritorinių skyrių efektyvų ir kokybišką darbą bei juos kontroliuoja, taip pat į tai, kad VSDFV prie SADM teritoriniai skyriai (įtraukiant ir VSDFV Utenos skyrių) pavaldūs ir atskaitingi VSDFV prie SADM [redaguota], VSDFV prie SADM teiktinos rekomendacijos VSDFV prie SADM (VSDFV Utenos skyriaus) veiklai viešojo administravimo srityje gerinti.

12. Seimo kontrolierius taip pat pažymi, kad tiek Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 12 straipsnio 4 dalyje, tiek ir pirmiau minėtame Nuostatų 6 punkte abstrakčiai nurodyta, jog „kreipiantis dėl pensijos, privaloma pateikti [...]“, kartu su prašymu skirti pensiją už tarnybą „turi būti pateikiama [...]“, nekonkretizuojant, už kokių reikalingų dokumentų pateikimą yra atsakingas pats besikreipiantis asmuo, ir už kokių dokumentų - atitinkama tarnyba (įstaiga, karinis dalinys), per kurią asmuo kreipiasi. Jeigu prašymą dėl pensijos skyrimo asmuo teikia per atitinkamą tarnybą (įstaigą, karinį dalinį), kurioje asmuo tarnauja arba tarnavo paskiausiai, todėl galimai Tarnyba privalo pateikti VSDFV prie SADM įgaliojimai Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigai visus kitus būtinus dokumentus. Jeigu visus Nuostatų 6 punkte nurodytus dokumentus galimai turi pateikti pats besikreipiantis asmuo, kyla abejonių, dėl kokių konkrečių priežasčių prašymas dėl pensijos skyrimo tokiu atveju turi būti teikiamas ne tiesiogiai VSDFV prie

SADM įgaliotai Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigai, tačiau per atitinkamą tarnybą, įstaigą, karinį dalinį, kuriuose asmuo tarnauja arba tarnavo paskiausiai; be to, abejotina, ar atitinkama tarnyba (įstaiga, karinis dalinys), kuriuose besikreipiantis asmuo tarnauja arba tarnavo paskiausiai, darbo tvarka pati negali (-ėtų) gauti tam tikrų reikalingų dokumentų, nurodytų Nuostatų 6 punkte, iš kitų institucijų (įstaigų). Dabartinis teisinis reglamentavimas nenumato tvarkos dėl VSDFV prie SADM įgaliotai Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigai tiesiogiai (t. y., ne per atitinkamą tarnybą (įstaigą, karinį dalinį), kurioje asmuo tarnauja arba tarnavo paskiausiai) asmens pateikto prašymo nagrinėjimo. Būtent tai ir paaiškėjo (atsiskleidė) Pareiškėjo skundo nagrinėjimo metu. Šiame kontekste Seimo kontrolierius pabrėžia, jog Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punkte įtvirtintas vienas iš pagrindinių principų, kuriuo turi būti vadovaujamas teisėkūroje, t. y., *aiškumo* principas, reiškiantis, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo praktikoje taip pat yra konstatavęs, kad „[...] įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, [...]“ (pažymos 8.2 punktas). Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, bei atkreipiant dėmesį, jog Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kompetencijai priskirtina formuoti valstybinių pensijų politiką, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą, ir kad ši institucija turi pareigą rengti bei teikti Vyriausybei teisės aktų projektus dėl valstybinių pensijų teisinio reguliavimo (pažymos 7.2.3 punktas), Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai teiktina rekomendacija.

13. Apibendrinant, konstatuotina, jog VSDFV prie SADM (VSDFV Utenos skyriaus) pareigūnų veiksmai (neveikimas), susiję su Pareiškėjo 2019-07-18 prašymo ir 2019-08-12 skundo nagrinėjimu, skundo tyrimo atveju laikytini buvę netinkamais, todėl buvo pažeista Pareiškėjo teisė į gerą viešąjį administravimą, ir Pareiškėjo skundas pripažintinas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

14. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

[redacted] skundą dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (Utenos skyriaus) pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant [redacted] ir [redacted] skundą, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriui rekomenduoja:

15.1. imtis priemonių tam, kad ateityje, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos struktūriniams padaliniais (ypač atkreipiant dėmesį į Utenos skyrių) gavus asmens prašymą skirti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją ir nustačius, jog kartu pateikti ne visi būtini dokumentai, reikalingi sprendimui dėl minėtos pensijos (ne)skyrimo priimti, atliekant tolesnius veiksmus juose būtų laikomasi teisės aktuose nustatytos tvarkos;

15.2. imtis priemonių tam, jog ateityje Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyboje prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nagrinėjant asmenų skundus (ginčus), skundų nagrinėjimo metu būtų išsamiai įvertinamos visos su tuo susijusios reikšmingos aplinkybės.

16. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai rekomenduoja tobulinti teisinį reglamentavimą pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo srityje, tikslinant prašymų skirti pirmiau minėtas pensijas pateikimo tvarką, ypač atkreipiant dėmesį į tai, kad būtų aiškiai:

16.1. įtvirtinta, kuriuos konkrečius dokumentus kartu su prašymu skirti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją ir kam (VSDFV prie SADM įgaliotai Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigai ar atitinkamai tarnybai (įstaigai, kariniam daliniui), kuriame asmuo tarnauja arba tarnavo paskiausiai) turi pateikti pats besikreipiantis asmuo, o kuriuos - atitinkama tarnyba (įstaiga, karinis dalinys), per kurią asmuo kreipiasi;

16.2. įtvirtinta prašymų skirti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją nagrinėjimo tvarka tais atvejais, kai asmuo kreipiasi tiesiogiai į VSDFV prie SADM įgaliotą Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigą.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašytume pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y., **ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

